

Beslut

**efter kvalitetsgranskning av Kvaliteten i
engelskspråkig undervisning när den ges i andra
ämnen än språk vid Internationella Engelska Skolan i
Örebro i med huvudman Internationella Engelska
Skolan i Sverige AB**

Inledning

Skolinspektionen har med stöd av 26 kap. 19-20 § skollagen (2010:800) genomfört en tematisk kvalitetsgranskning vid Internationella Engelska Skolan i Örebro avseende verksamhetens kvalitet inom engelskspråkig undervisning när den ges i andra ämnen än språk.

Genom beslut av Skolverket den 15 april 2005 (dnr: 47-2005:317) har huvudmannen rätt att bedriva utbildning för årskurserna 6-9.

Internationella Engelska Skolan i Örebro har efter att ha deltagit i försöksverksamheten med engelskspråkig undervisning inkommit med anmälan till Skolinspektionen om att fortsätta den engelskspråkiga undervisningen på Internationella Engelska Skolan i Örebro (dnr: 2011: 6614).

Syftet med denna kvalitetsgranskning är att granska om undervisningen ger eleverna möjlighet att utveckla såväl språk- som ämneskunskaper i aktuellt ämne på både svenska och engelska.

Skolinspektionen gör en samlad bedömning av kvaliteten i engelskspråkig undervisning som ges i andra ämnen än språk, utifrån de kvalitetskriterier som tagits fram för granskningen (se bilaga 1). Om Skolinspektionen bedömer att ett utvecklingsarbete behövs för att höja verksamhetens kvalitet inom något område anges ett utvecklingsområde. En skriftlig redovisning av åtgärder begärs då också av huvudmannen. I bilaga 2 återfinns granskningens författningsstöd.

Skolinspektionen besökte Internationella Engelska Skolan i Örebro den 5 november 2024. Besöket genomfördes av utredarna Maria Lundström och Ann-Charlotte Ehn. Internationella Engelska Skolan som ligger i Örebro kommun med huvudman Internationella Engelska Skolan i Sverige AB är en grundskola som bedriver verksamhet i årskurserna 4-9. Vid granskningstillfället finns det totalt 369 elever i årskurs 7-9 som får delar av sin undervisning på engelska i ämnena matematik, NO (naturorienterande ämnen), teknik, och idrott.

Vid granskningsbesöket inhämtas information om såväl styrkor som utvecklingsområden inom verksamheten. Bedömningarna i detta beslut grundar sig på:

- Fyra lektionsobservationer
- En gruppintervju med elever
- En gruppintervju med lärare

- En intervju med rektor och två biträdande rektorer
- Dokument som begärts in från huvudmannen och skolan samt statistik som finns att tillgå om den aktuella skolenheten.

Begreppslista för detta beslut:

Cold calling: att dela ut frågor till eleverna slumpmässigt.

Formativ bedömning: att bedöma elevernas prestationer kontinuerligt och genom tydlig feedback om hur de kan utveckla sina uppgifter, ge eleverna möjlighet att förbättra sina prestationer.

Målspråk: används som en beteckning av det språk som eleverna är tänkta att lära sig. I den här granskningen är engelska målspråket.

Scaffolding, stöttning: handlar om att elever behöver stöd när de börjar ett nytt arbetsområde eller nytt arbetssätt. Likt en byggnadsställning finns stöttningen från början men monteras ner successivt när kunskapsbygget står stabilt.

WalkThrus: undervisningsstrategier som lärare kan använda i kollegialt lärande för att utveckla en gemensam förståelse för nyckelstrategier i undervisningen.

Innan beslut har fattats har huvudmannen fått ta del av Skolinspektionens tjänsteanteckning från besöket för faktakontroll.

De samlade iakttagelserna från alla skolorna som har ingått i granskningen kommer att presenteras i en övergripande kvalitetsgranskningsrapport. Rapporten är planerad att publiceras under vårterminen 2025.

Beslut:

Skolinspektionen bedömer att framtagna kvalitetskriterier uppfylls vid Internationella Engelska Skolan i Örebro i följande utsträckning:

Undervisningen ger eleverna i flera delar förutsättningar att utveckla både språk- och ämneskunskaper i såväl svenska som engelska men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande delar.

- Lärarna behöver gemensamt utveckla och reflektera kring undervisningen så att den innehåller fler strategiska språk- och ämnesintegrerade aktiviteter.

- Lärarna behöver aktivt arbeta för ett tillåtande klimat i klassrummet för att alla elever ska vilja och våga producera och interagera på målspråket.

Rektorn arbetar i flera delar för att undervisningen ska ge förutsättningar att utveckla både språk- och ämneskunskaper i såväl svenska som engelska men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del.

- Rektorn behöver tydligare följa upp att den engelskspråkiga undervisningen ger eleverna möjligheter att utveckla både språk- och ämneskunskaper och utifrån en sådan uppföljning sätta in adekvata insatser samt säkerställa att de ger avtryck i undervisningen.

Uppföljning

Huvudmannen ska senast den **20 juni 2025** redovisa till Skolinspektionen vilka förbättringsåtgärder som vidtagits utifrån de identifierade utvecklingsområdena och resultat av dessa åtgärder. Som stöd för redovisningen bör bifogad mall (bilaga 3) användas.

Redogörelsen skickas via e-post, till dokument.goteborg@skolinspektionen.se. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr 2024:634) i de handlingar som sänds in.

Skolinspektionens bedömningar

Nedan framgår vad som ligger till grund för Skolinspektionens bedömning inom respektive område.

I vilken utsträckning ger undervisningen eleverna förutsättningar att utveckla både språk- och ämneskunskaper i såväl svenska som engelska?

Området handlar om hur lärarna planerar och genomför sin engelskspråkiga undervisning i syfte att ge eleverna förutsättningar att utveckla språk- och ämneskunskaper när den ges i andra ämnen än språk. Ytterligare handlar området om hur undervisningen är upplagd så att eleverna får förutsättningar att utveckla ett adekvat ämnesspråk, både på svenska och engelska. Slutligen handlar området om hur lärarnas stöd till eleverna ges samt om undervisningen är anpassad till enskilda elevers behov.

Språk- och ämnesintegrerad undervisning (användning av målspråket i undervisningen)

Planering och genomförande av undervisning

Granskningen visar att lärarna i begränsad utsträckning planerar och genomför undervisningen utifrån kunskap om språk- och ämnesintegrerad undervisning. Det framgår att lärarna i sin planering sällan utgår från att integrera medvetna strategier för både ämneskunskaper och språkprogression i sin undervisning. Hos vissa lärare finns en kunskap om och insikt i vikten av att även inkludera en konkret plan för elevernas språkliga utveckling, men detta är ingenting som lärarna processar sinsemellan eller diskuterar metodiskt med kollegor. Inte heller är den språkliga utvecklingen något som lärarna verbaliserar för eleverna, vilket innebär att eleverna inte heller har uppfattningen att lärarna jobbar med språket, annat än att alla lärare rättar om de stavar fel på engelska. I stället ser lärarna ämnesundervisningen som sitt viktigaste uppdrag och språket är något som eleverna erbjuds genom att lärarna delvis talar engelska under lektionerna. Det framkommer att skolledningen har en förväntan på hur lärarnas lektionsdesign ska se ut men denna är av generell karaktär och uttrycker inte specifikt några förväntningar på hur lärarna ska arbeta med ämne och språk integrerat. Då inte skolledningen uttrycker några förväntningar på lärarna vad gäller genomtänkt språklig progression parallellt med ämnesundervisningen, gör inte heller lärarna det i sin

kontakt med eleverna genom att till exempel uttala språkliga mål för lektionerna.

Det framgår att lärarna till viss del inkluderar varierande arbetssätt i undervisningen, vilka erbjuder språklig produktion på både svenska och engelska. Lärarna skapar till exempel tillfällen för diskussioner i par eller grupp eller ger eleverna nyckelord och ämnesbegrepp på båda språken. Eleverna får också material på båda språken. Det framkommer dock att eftersom lärarna sällan synliggör för eleverna vilka metoder de använder för språkutveckling eller vilka strukturer i undervisningen som ska stötta eleverna i just språket, så finns inte heller någon medveten plan för sådan språklig utveckling.

Det framkommer vidare att lärarna träffas regelbundet varannan vecka för kollegialt lärande i TLC (Teacher Learning Community), träffar som leds av skolans förstelärare. TLC är ett forum där lärarna diskuterar pedagogiska, främst allmändidaktiska, frågor. Här finns möjlighet för lärarna att ge varandra konkreta tips kring olika metoder som kan gynna god undervisning. Ett exempel är att arbeta med "Walkthrus", en steg-för-steg-metod för att öka elevernas förståelse, eller formativ bedömning: att kontinuerligt i klassrummet kontrollera huruvida eleverna hänger med i undervisningen samt leda dem vidare i lärandet. Skolan har även en "Bilingual Handbook" i vilken finns metoder och arbetssätt som lärarna kan arbeta utifrån. Lärarna använder förvisso några av handbokens metoder, men boken förefaller inte vara ett dokument som lärarna fortlöpande diskuterar eller utgår ifrån vid pedagogiska möten.

Användning av elevernas språkliga resurser

Vid granskningen framkommer att eleverna kan använda både svenska och engelska i undervisning och examination, men det syns få tecken på att eleverna uppmuntras att använda målspråket engelska. Det framgår att lärarna inkluderar både svenska och engelska i tal såväl som skrift i undervisningen. De använder material som huvudsakligen är på svenska men med engelska inslag och de undervisar huvudsakligen på engelska men med svenska inslag. Det framgår dock av observationer att lärarna ofta inleder sin undervisning på engelska men sedan övergår till svenska, då eleverna med stor majoritet använder svenska i sin kommunikation, både sinsemellan och med läraren. Eleverna har förvisso möjlighet att använda både svenska och engelska i både undervisningen och vid examinationer för att visa sina kunskaper, men de väljer nästan uteslutande att tala svenska. Lärarna erbjuder möjligheter för eleverna att interagera och producera muntligt eller skriftligt på målspråket engelska, men om eleverna väljer svenska så accepterar lärarna det utan att utmana dem att hålla fast i engelskan. Det framgår också att lärarna, eftersom de nationella proven numera ska genomföras på svenska, lägger alltmer av undervisningens

fokus på att eleverna ska tillägna sig ämneskunskaper på svenska, vilket medför att lärarna inte aktivt arbetar för att utmana eleverna att använda målspråket engelska i undervisningen. Eleverna ges därför begränsade möjligheter att systematiskt använda och utveckla en kommunikativ kompetens på engelska i ämnesundervisningen. Det finns elever i varje klass med annat modersmål än svenska, men dessa är få och inga andra språk än svenska och engelska förekommer i undervisningen.

Utveckling av den språk-och ämnesintegrerade undervisningen

Granskningen visar att de lärare som har engelskspråkig undervisning endast undantagsvis diskuterar den språk- och ämnesintegrerade undervisningen i syfte att utveckla den. Det framgår att lärare som undervisar på engelska i andra ämnen än språk emellanåt diskuterar och utvärderar olika arbetssätt om hur elever lär sig bäst, i de årskursteam som träffas på regelbunden basis. Fokus då är huvudsakligen på hur eleverna lär sig ämnet bäst, snarare än utifrån en språklig progression. Det finns inget direkt medvetet eller strukturerat arbete kring språk- och ämnesintegration utan lärare reflekterar över sina pedagogiska planeringar, lektionsmoment och arbetsområden främst på en individuell basis och främst utifrån ett allmändidaktiskt perspektiv. Skolan har en årlig elevenkät som utvärderar lärarens arbete, men den innehåller inga specifika frågor kring hur eleverna uppfattar den språk- och ämnesintegrerade undervisningen. I skolans utvecklingsgrupp diskuteras ibland frågor som lärarna sedan individuellt kan reflektera kring för att utveckla sin profession, men det finns inga krav på att lärarna strukturerat och strategiskt ska delge varandra dessa reflektioner eller insikter. Det händer dock att lärarna, som ofta delar arbetsrum med sina ämneskollegor, resonerar om frågor på ett informellt sätt med en ämneskollega.

Den biträdande rektor som har akademiskt ansvar på skolan gör lektionsobservationer vilka följs av feedback till lärarna vid medarbetarsamtalen. Vid observationerna tittar den biträdande rektorn dels på att överenskomna strukturer följs, dels på det som läraren önskat att den biträdande rektorn ska observera. Lärarna har däremot inga kollegiala observationer med efterföljande kollegiala samtal, även om det händer att kollegor går in i varandras klassrum för att besöka sin mentorsklass. Det framgår också att lärarna har vissa metoder för att ta reda på elevernas synpunkter på undervisningen, exempelvis att eleverna får visa med ett till fem fingrarna i vilken utsträckning de förstått. Eleverna kan alltid uttrycka sina behov av hjälp från lärarna om de inte förstår och lärarna är alltid redo att hjälpa dem, men det framkommer samtidigt att lärarna inte har några gemensamma eller systematiska sätt att följa upp vad eleverna tycker om deras undervisning ur ett språk- och ämnesintegrerat perspektiv.

Utveckling av ämnesspråket

Förutsättningar för att utveckla ämnesspråk

Vid granskningen framkommer att undervisningen ger eleverna vissa möjligheter att utveckla ett adekvat ämnesspråk på både svenska och engelska. Det framgår att lärarna delger eleverna väsentliga begrepp på både svenska och engelska och dessa förekommer både i de skriftliga undervisningsmaterialen, när läraren skriver på tavlan, samt muntligen. Däremot arbetar lärarna sällan med begreppslistor, även om några lärare uppmuntrar eleverna att själva göra sådana listor i sina anteckningsböcker för att sedan kunna gå tillbaka till dem vid behov, en sak som eleverna upplever som sitt eget ansvar. Det skiljer sig åt mellan lärare i vilken utsträckning de synliggör och problematiserar ämnesspecifika ord och begrepp. De flesta lärarna förklarar betydelsen av ämnesspecifika begrepp för eleverna och erbjuder dem översättningar till svenska. Flera lärare kopplar också olika begrepp till deras olika betydelser i olika kontexter, såsom förklarar skillnaden mellan ordet "value" som i vissa sammanhang innebär monetärt värde, men i ämnet bild betyder styrkan i en färg. Ett annat exempel ges från NO-undervisningen, där grafer och koordinater används på ett annat sätt än inom momentet orientering i idrotten. Någon lärare använder olika medier för att förstärka elevernas ämnesspråk, exempelvis genom att eleverna tillsammans får beskriva ämnestypiska fenomen för att gemensamt fylla i eventuella kunskapsbrister och någon annan lärare driver aktivt gruppdiskussioner med eleverna för att de ska förstå ordens komplexitet, exempelvis genom att fråga eleverna "Vad innebär ordet?". Syftet är att lära eleverna att placera ämnesuttryck i rätt ämnesfack samt att eleverna ska kunna dra paralleller mellan olika ämnen. Andra lärare förklarar begreppen för eleverna, på engelska eller svenska, snarare än att låta eleverna själva problematisera och utforska begreppen.

Det framkommer att lärarna i olika utsträckning undervisar metodiskt om hur man skriver ämnestypiska texter. Det framgår att någon lärare har medvetna och genomarbetade strategier för hur texter, i exemplet en labbrapport, kan byggas ut till allt större komplexitet och med en genomtänkt progression mellan årskurserna, medan andra lärare ger skrivinstruktioner utifrån den aktuella uppgiften utan någon explicit plan för hur eleverna ska kunna bygga på sina kunskaper kring hur en text eller ett resonemang kan fördjupas och utvecklas.

Koppling till styrdokument och användande av undervisningsmaterial

Granskningen visar att undervisningen har en tydlig koppling till läroplan och andra styrdokument och att undervisningsmaterialen används på ett genomtänkt sätt. Det framgår att lärarna jobbar tydligt mot läroplanen när de planerar sin undervisning. Lärare som har utländsk lärarutbildning får, under sin första termin på skolan, extra utbildning i hur de ska tolka de

svenska styrdokumenterna vad gäller kursplaner och betygssättning, men också andra svenska förhållningssätt som kan vara okända för dem, som exempelvis mentorskap eller utvecklingssamtal. Därefter är det ämnesansvarig som ser till att lärarna i teamen planerar i enlighet med styrdokumenterna. De ämnesansvariga har kontinuerliga möten med den akademiskt ansvariga biträdande rektorn. Det framkommer att även om lärarnas planering tydligt anknyter till läroplanen och det centrala innehållet, så är det inget de tar upp så ofta med eleverna på lektionerna. Lärarna vill inte stressa eleverna genom att ge dem information som kan vara svår att förstå, utan nöjer sig med att förklara innehållet i de olika arbetsområdena samt visa målet med de enskilda lektionerna. Betygskriterierna finns däremot i skolans digitala plattform för elever och vårdnadshavare att se.

Lärarna använder sig huvudsakligen av läromedel på svenska, för att på så vis komplettera den muntliga undervisningen när den sker på engelska. Läromedlen är åldersadekvata och i matematik finns böcker av olika svårighetsgrad för att alla elever ska kunna hänga med. I några ämnen finns material tillgängligt på båda språken för att ge eleverna möjlighet att tillägna sig ämnesspråket på både svenska och engelska. Skolan har också tillgång till digitala läromedel där eleverna själva kan välja vilket språk de vill ha materialet på.

Lärarstöd och individanpassning av undervisningen

Det framkommer i granskningen att lärarna anpassar undervisningen efter elevernas behov på både grupp- och individnivå men att stödet främst är allmändidaktiskt och mer sällan utifrån ett språkligt perspektiv. Lärarna är lyhörda för sina elevers behov och känner sina undervisningsgrupper. Från elevhälsoteamet får lärarna fortlöpande information om elevers individuella behov av anpassningar och även mellan kolleger förmedlas information om vad olika individuella elever eller klasser behöver, bland annat vid överlämningar mellan årskurserna. Lärarna diskuterar också sina elever vid de årskurskonferenser som återkommer regelbundet och som leds av arbetslagsledare. Det framgår att skolan har en överenskommen lektionsstruktur som alla ska förhålla sig till, något som dock följs av lärarna i varierande grad. Bland annat ska eleverna samlas på led utanför klassrummet, närvarokontroll ska ske så att alla elever hör sitt namn varje lektion och lektionens mål ska angivas på tavlan. Några lärare, men inte alla, noterar eventuella individuella anpassningsbehov, likväl som anpassningar för gruppen som helhet, i lektionsplaneringen. Eleverna kan också erhålla exempelvis nivåanpassade eller förenklade läromedel. Ibland kommer också specialpedagog in i klassrummet.

Stödet som ges i klassrummet är emellertid av allmändidaktisk karaktär snarare än för att stötta eleverna i målspråket engelska, även om

hjälpmedel som bildstöd, videos eller digitala läromedel kan gynna tvåspråkigheten i klassrummet. Det vanligaste stödet är emellertid när läraren går runt i klassrummet och hjälper eleverna enskilt. Språkligt kan eleverna stöttas genom att de kan få översätta läromedel samt ytterligare förklaringar om de inte förstår. Några lärare använder språkliga stödstrukturer som scaffolding. Hos andra lärare jobbar eleverna på, ibland utifrån enklare stödfrågor, men utan någon plan för hur svårighetsgraden ska byggas på eller utifrån vilka språkliga stöd eleverna därmed behöver.

Tillåtande klassrumsklimat

Vid granskningen framkommer att lärarna inte tillräckligt aktivt arbetar för att skapa ett klassrumsklimat där eleverna producerar och interagerar på målspråket. För att få alla elever att delta i samtalet i klassrummet, använder sig lärarna ibland av så kallad cold calling, att slumpmässigt dela ut frågorna till eleverna utan handuppräkning. Generellt väljer eleverna svenska som huvudsakligt kommunikationsspråk, både muntligen och skriftligen, vilket lärarna uppfattar beror dels på elevernas bristande självförtroende, dels på att de själva numera ganska ofta övergår till svenska, då detta efterfrågas av eleverna. Även kollegiet emellan talar alltmer sällan engelska och lärarna reflekterar över att eleverna kanske skulle välja engelska oftare om de hörde sina lärare prata engelska oftare sinsemellan. Det framgår också att lärarna ogärna utmanar eleverna att tala engelska om de inte vill, då lärarna menar att detta leder till stress för eleverna. Lärarna har heller inga gemensamma strategier för att få eleverna att tala mer engelska och det är inte ett ämne som kommer upp till diskussion i kollegiet särskilt ofta.

Identifierade utvecklingsområden

För att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande:

- Lärarna behöver gemensamt utveckla och reflektera kring undervisningen så att den innehåller fler strategiska språk- och ämnesintegrerade aktiviteter.

Motiveringen till utvecklingsområdet är att det syns få tecken på att lärarna planerar och genomför sin undervisning utifrån ett genomtänkt och strategiskt arbete kring språk- och ämnesintegrerat lärande. Lärarna reflekterar sällan tillsammans över strategier och metoder för språkutveckling och samtalar inte systematiskt kring språkprogression och stödfunktioner för att främja detta. Förvisso finns det individuella lärare som dels jobbar med både ämnet, dels med vissa språkliga aktiviteter, men rutiner och kunskaper bör vara implementerade i organisationen då det annars finns risk att dessa försvinner om lärare slutar. Eleverna kan

därmed gå miste om relevanta metoder för att parallellt öka sin kunskap inom både ämne och språk.

Skolinspektionen rekommenderar därför att lärarna, under ledning av rektorn, etablerar former för att diskutera och reflektera kring språk- och ämnesintegrerat lärande och gemensamt planera och systematisera hur de ska gå tillväga för att arbetet på bästa sätt ska kunna gynna elevernas utveckling av både ämneskunskaper och språklig progression inom ramen för de ämnen som undervisas på engelska. Målet bör vara att rutiner skapas för detta arbete, så att det blir organisationen, snarare än individuella pedagoger, som äger den kollektiva kunskapen om vilka strategier och metoder man jobbar enligt på er skola.

Skolinspektionen rekommenderar också skolledningen att leda och vidareutveckla arbetet med att skapa reella möjligheter för lärarna att diskutera metoder för utveckling av elevernas ämnesspråk på ett strukturerat sätt. På så vis kan lärarna gemensamt få syn på framgångsrika metoder och strategier och därmed möjliggöra för fler kollegor att systematisera och arbeta med ämnesspecifika texter och ämnesbegrepp inom sitt område.

Dessutom behöver ett utvecklingsarbete inledas inom följande:

- Lärarna behöver aktivt arbeta för ett tillåtande klimat i klassrummet för att alla elever ska vilja och våga producera och interagera på målspråket.

Motiveringen till utvecklingsområdet är att eleverna i stor utsträckning väljer att använda svenska i undervisningen. Det kan bero på att de inte vågar eller vill använda engelska för att kommunicera. Alla lärare arbetar inte medvetet och aktivt med att utmana eleverna att vilja och våga använda målspråket i större utsträckning. Gemensamma metoder och strukturer används inte i den utsträckning som behövs för att motivera och stimulera eleverna att använda målspråket i undervisningen.

Skolinspektionen rekommenderar därför att lärarna, under ledning av rektorn, utvecklar ett gemensamt förhållningssätt som uttrycker förväntningar på och erbjuder möjligheter att använda målspråket engelska i större utsträckning i undervisningen. Då skolan har undervisning på engelska som sin profil, finns ett behov för både lärare och elever att ytterligare använda språket och lärarna behöver planera och genomföra lektionerna med att inkludera detta syfte. Lärarna kan exempelvis delge varandra strukturer för hur muntlig interaktion kan inkluderas samt efterfråga elevernas synpunkter kring hur de vill arbeta med muntlig produktion och interaktion i undervisningen.

I vilken utsträckning arbetar rektor för att undervisningen ska ge eleverna förutsättningar att utveckla språk- och ämneskunskaper i såväl svenska som engelska?

Området handlar om hur rektorn följer upp och analyserar den engelskspråkiga undervisningen i andra ämnen än språk för att försäkra sig om att den möter elevernas behov för att sedan styra insatser mot de behov som finns. Ytterligare handlar området också om att rektorn säkerställer att undervisningen utgår ifrån läroplanen samt aktuella kurser samt att rektorn ger tid och förutsättningar för samverkan mellan lärare för att planera och utveckla den språk- och ämnesintegrerade undervisningen. Samverkan kan också ske mellan skolor.

Uppföljning och insatser för att främja elevers utveckling av ämnes- och språkkunskaper

Vid granskningen framkommer att skolledningen kontinuerligt följer upp undervisningen ur några olika perspektiv, men att fokus i begränsad utsträckning handlar om lärarnas arbete utifrån ett språk- och ämnesintegrerat perspektiv. Det framgår att rektorn och de biträdande rektorerna följer upp undervisningen på flera olika sätt, i flera fall tillsammans med ämnesansvarig lärare. Förutom resultatuppföljning, i vilken de letar avvikelser i exempelvis betygssättning, nationella provresultat, flickors och pojkars resultat eller resultaten för enskilda lärare, så följer skolledningen också upp att eleverna får en adekvat undervisning i klassrummet. Rektorerna har hittills i begränsad utsträckning följt upp huruvida undervisningen sker utifrån vetenskapliga metoder om språk- och ämnesintegrerade arbetsätt. Vid planerade lektionsobservationer, vilka sker en till två gånger per termin av antingen rektorn eller någon av de biträdande rektorerna, tittar skolledningen på undervisningen ur ett generellt, allmändidaktiskt perspektiv. Det kan till exempel handla om hur läraren följer överenskomna strategier för lärande eller huruvida eleverna förstår undervisningen, samt hur lärarna arbetar med pedagogiska grepp. Ur ett språkligt perspektiv tittar skolledningen vid observationerna på hur lärarna, utifrån sina olika språkliga förutsättningar anpassar språket efter situationen eller hur de arbetar med nyckelord på både svenska och engelska. Det framgår emellertid också att skolledningen inte vill detaljstyra undervisningen, utan de lämnar i stor utsträckning till ämnesansvarig lärare att följa upp hur lärarna planerar och genomför undervisningen.

Granskningen visar också att rektorn inte systematiskt säkerställer att olika kompetensutvecklingsinsatser gör avtryck i undervisningen. Det framgår att olika insatser gjorts för att utveckla undervisningen, till exempel satsningen kring formativ bedömning och "checking for understanding", en metod som innebär att lärarna kontinuerligt ska fråga eleverna huruvida de förstår undervisningen och hänger med oberoende av språk. Uppföljning av hur olika satsningar, vilka ofta är allmändidaktiska, också får effekter för undervisningen och elevernas lärande, sker inte med någon systematik utan kan observeras vid lektionsbesök av ämnesansvarig eller av någon från skolledningen, men då lärarna också har rätt att själva uttrycka vad de vill ska observeras vid lektionsbesöken, är det inte tydligt hur insatsernas genomslag säkerställs.

Förutsättningar för planering och samverkan

Granskningen visar slutligen att lärarna har flera tillfällen för samverkan, men inte tillräckliga förutsättningar att planera undervisningen utifrån ett språk- och ämnesintegrerat perspektiv. Lärarna har flera tillfällen för samverkan inom både ämne och årskurs, men de lärare som undervisar på engelska i andra ämnen än språk har ingen specifik tid eller något forum avsatt för att diskutera de pedagogiska utmaningar som kommer med just det parallella uppdrag som utgörs av den språk- och ämnesintegrerade undervisningen. Det framgår att lärarna inte specifikt har haft någon fortbildning inom områdena språk- och ämnesintegrerat lärande eller språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt och de för sällan strukturerade samtal, med planerad agenda, inom dessa områden. Lärarna använder i varierade grad metoder som uttrycks i skolans Bilingual Handbook, men då huvudsakligen utifrån individuella preferenser och inte med ett gemensamt fokus på språk- och ämnesintegrerat lärande.

Identifierat utvecklingsområde

För att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande:

- Rektorn behöver tydligare följa upp att den engelskspråkiga undervisningen ger eleverna möjligheter att utveckla både språk- och ämneskunskaper och utifrån en sådan uppföljning sätta in adekvata insatser samt säkerställa att de ger avtryck i undervisningen.

Motiveringen till utvecklingsområdet är att även om rektorn på olika sätt följer upp och analyserar kunskapsresultat och undervisning så följer rektorn inte specifikt upp och analyserar den undervisning som sker på engelska i andra ämnen än språk. Genom att inte göra det, riskerar undervisningen att inte möta elevernas behov och ge dem möjligheter att

utveckla språk- och ämneskunskaper i såväl svenska som engelska i dessa ämnen. Det finns också en risk att de metoder och strukturer som används i undervisningen inte är utformade utifrån forskning och lärares erfarenheter eftersom lärarna delvis saknar förutsättningar för gemensam och systematisk reflektion kring språk- och ämnesintegrerat lärande. Inte heller följer rektorn upp att de kompetensutvecklingsinsatser som genomförs får ett tydligt avtryck i varje klassrum.

Skolinspektionen rekommenderar därför att rektorn specifikt och strukturerat följer upp hur lärarna arbetar språk- och ämnesintegrerat i de ämnen som undervisas på engelska samt tydliggör sina förväntningar på lärarnas arbete, både vad gäller arbetet med ämneskunskaper och med språklig progression. Om rektorn verbaliserar och synliggör vad som krävs av lärarna både vad gäller arbetet i klassrummet samt syftet med och utfallet efter insatta fortbildningsinsatser, blir det också möjligt att följa upp huruvida satsningarna får en effekt. Om det inte är tydligt för lärarna vilka förväntningar skolledningen har på deras prestationer, är det svårt att sträva mot dem.

På Skolinspektionens vägnar

2024-12-12

2024-12-12

X Maria Lodmark**X** Maria LundströmBeslutsfattare
Signerat av: Maria LodmarkFöredragande
Signerat av: Maria Lundström

I ärendet har även utredare Ann-Charlotte Ehn deltagit.

Bilagor

Bilaga 1: Underlag för bedömning tematisk kvalitetsgranskning

Granskningen syfte

Syftet är att granska om undervisningen ger eleverna möjlighet att utveckla såväl språk- som ämneskunskaper i aktuellt ämne på både svenska och engelska.

Bedömningen görs i förhållande till de kvalitetskriterier Skolinspektionen satt upp i granskningen inom det granskade området, vilka är utformade i enlighet med forskning och beprövad erfarenhet. Inom granskat område bedöms om skolan/verksamheten uppfyller framtagna kvalitetskriterier i hög utsträckning, i flera delar men utvecklingsområden finns eller i låg utsträckning.

Granskningens frågeställningar

För att uppfylla granskningens syfte ska följande frågeställningar besvaras:

1. I vilken utsträckning ger undervisningen eleverna förutsättningar att utveckla både språk- och ämneskunskaper i såväl svenska som engelska?
2. I vilken utsträckning arbetar rektor för att undervisningen ska ge eleverna förutsättningar att utveckla språk- och ämneskunskaper i såväl svenska som engelska?

Kvalitetskriterier

Språk- och ämnesintegrerad undervisning

Kvalitetskriteriet handlar om hur lärarna planerar och genomför undervisningen utifrån ett språk- och ämnesintegrerat arbetssätt. I undervisningen finns flera språk- och ämnesintegrerade aktiviteter där eleverna också kan ges möjlighet att använda sina starkaste språk som en resurs. Lärarna reflekterar över sin undervisning där lärarna är lyhörda för elevers och kollegors feedback.

Utveckling av ämnesspråket

Kvalitetskriteriet handlar om att elever behöver ges utrymme att utveckla och arbeta med att kommunicera på målspråket, trots att de inte kan det fullt ut eller har ett begränsat ordförråd. Läromedel och annat

undervisningsmaterial utgår ifrån våra styrdokument och är anpassade till eleverna.

Lärarstöd och individanpassning av undervisningen

Kvalitetskriteriet handlar om dels om hur lärarna stöttar eleverna för att främja deras utveckling av såväl språk som ämneskunskaper. Lärarna ger eleverna stöd både på grupp- och individnivå samt anpassar undervisningen efter enskilda behov och förutsättningar. Eleverna har möjlighet att använda sitt starkaste språk om målspråket inte räcker till. Lärarna arbetar för ett tillåtande klimat i klassrummet där eleverna vågar att pröva.

Förutsättningar för planering och samverkan

Kvalitetskriteriet handlar om hur rektorn skapar goda förutsättningar för lärarna att kunna planera och samverka kring den språk – och ämnesintegrerade undervisningen både inom skolan och mellan skolor.

Uppföljning och insatser för att främja eleverna utveckling av ämnes-och språkkunskaper

Kvalitetskriteriet handlar om hur rektorn följer upp och analyserar den engelskspråkiga undervisningen i andra ämnen än språk för att försäkra sig om att den möter elevernas behov för att sedan styra insatser mot de behov som finns. Kvalitetskriteriet handlar också om att rektorn säkerställer att undervisningen utgår ifrån den svenska läroplanen samt aktuella kurser.

Bilaga 2: Författningsstöd

Statens skolinspektion får efter ansökan, enligt **skolförordningen** (2011:185), besluta att en huvudman får anordna delar av undervisningen på engelska för andra elever än sådana som vistas i Sverige under en begränsad tid, om

1. undervisningens innehåll och utformning säkerställer att eleverna får tillräckliga kunskaper i svenska för att uppfylla betygskriterierna i samtliga ämnen,
2. de lärare som undervisar på engelska uppfyller kraven enligt 2 kap. 13 § eller 17 § första stycket 1 skollagen (2010:800), och
3. utbildningen håller god kvalitet (9 kap. 18 § skolförordningen).
Under den sammanlagda tid som en elev får engelskspråkig undervisning enligt 18 § får högst hälften av undervisningen ges på engelska (9 kap 19 § skolförordningen).

I **skollagen** anges att utbildningen ska vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet (1 kap. 5 § skollagen). Utbildningen inom skolväsendet ska vidare vara likvärdig (1 kap. 9 § skollagen). Alla barn och elever i samtliga skolformer ska ges den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att de utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål (3 kap. 2 § första stycket skollagen). Som utgångspunkt får endast den som har legitimation som lärare eller förskollärare och är behörig för viss undervisning bedriva undervisningen (2 kap. 13 § första stycket skollagen). Utan att uppfylla kraven i 13 § får lärare dock bedriva annan undervisning på ett visst främmande språk än språkundervisning om de har en utländsk lärarutbildning som motsvarar en svensk lärarexamen och kompetens att undervisa på det främmande språket (2 kap. 17 § första stycket 1 skollagen). Den som ska bedriva undervisning som avses i 17 § får även anställas som lärare i skolväsendet utan tidsbegränsning (2 kap. 20 § fjärde stycket skollagen). I **förfaranden** anges att det är huvudmannen som avgör om en lärare uppfyller kraven enligt 17 § skollagen (prop. 2010/11:20 s 40). I förfaranden anges vidare att det är av största vikt att lärare i svenska skolor, även om skolorna har en språklig inriktning, lär sig det svenska språket så snart som möjligt eftersom detta är nödvändigt dels för att läraren ska kunna tillskansa sig den kunskap som behövs om de styrdokument som gäller för det svenska skolväsendet, dels för att läraren fullt ut ska kunna stödja eleverna i deras lärande (prop. 2009/10:165 s. 267).

Enligt **språklagen** [2009:600] har det allmänna ett särskilt ansvar för att svenskan används och utvecklas (6 § språklagen).

I **läroplanen** anges att språk, lärande och identitetsutveckling är nära förknippade. Genom rika möjligheter att samtala, läsa och skriva ska varje elev få utveckla sina möjligheter att kommunicera och därmed få tilltro till sin språkliga förmåga (Lgr 22 Skolans uppdrag).

Av **skollagen** följer att det pedagogiska arbetet vid en skolenhet ska ledas och samordnas av en rektor (2 kap. 9 § första stycket skollagen). Enligt **läroplanen** har rektorn ett särskilt ansvar bland annat för att personalen får den kompetensutveckling som krävs för att de professionellt ska kunna utföra sina uppgifter och kontinuerligt ges möjligheter att dela med sig av sin kunskap och att lära av varandra för att utveckla utbildningen (Lgr 22 2.8 Rektorns ansvar).

En lärare har enligt **skollagen** ansvar för den undervisning som han eller hon bedriver (2 kap. 15 § skollagen). Läraren ska organisera och genomföra arbetet så att eleven bland annat utvecklas efter sina förutsättningar, stimuleras att använda och utveckla hela sin förmåga samt får stöd i sin språk- och kommunikationsutveckling (Lgr 22 2.2 Kunskaper).